

Sygn. akt I NWW 154/21

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska

w sprawie A. C.

oskarżonego o czyn z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 23 listopada 2022 r.,

żądania sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie - A. K.

o wyłączenie od orzekania w sprawie o sygn. akt II AKa 304/21,

na podstawie art. 35 § 1 w związku z art. 42 § 4 k.p.k. i art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym stwierdza swą niewłaściwość i żądanie sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie – A. K. o wyłączenie od rozpoznania sprawy o sygn. II AKa 304/21 przekazuje według właściwości do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie.

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie A. K. 18 listopada 2021 r. złożyła oświadczenie w trybie art. 41 § 1 k.p.k., wskazując że w postępowaniu apelacyjnym o sygn. II AKa 304/21 zachodzi okoliczność tego rodzaju, że mogłaby zarówno w odbiorze zewnętrznym, jak i stron procesu, wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jej bezstronności. Zasiadając bowiem w składzie sądu odwoławczego, jako sędzia powołany na ten urząd w postępowaniu nominacyjnym prowadzonym przed Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną stosownie do przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie

Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3, dalej: „u.zmKRS”), byłaby zobligowana we wspomnianym postępowaniu apelacyjnym rozstrzygnąć kwestię, czy sąd pierwszej instancji, w składzie którego również zasiadał sędzia powołany na to stanowisko przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej po 2017 r., był należycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Postanowieniem z 25 listopada 2021 r., II AKa 304/21, Sąd Apelacyjny w Warszawie na podstawie art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 1904, ze zm., dalej: „u.SN”) wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie A. K. przekazał do rozpoznania według właściwości Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 26 § 2 zd. 1 u.SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego.

Podkreślenia wymaga, że ustawodawca na podstawie art. 26 § 2 u.SN przekazał do wyłącznej właściwości Sądu Najwyższego jedynie takie wnioski o wyłączenie sędziego, wniesione w sprawach karnych i cywilnych, których podstawą są zarzuty dotyczące braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Chodzi tu przy tym o zarzuty odnoszące się do okoliczności związanych z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości w ogólności, w tym do braku niezależności sądu wobec organów pozasądowych, braku samodzielności sędziego wobec władz i innych organów sądowych czy braku niezależności od wpływu czynników społecznych i politycznych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 maja 2020 r., I NWW 9/20; 3 czerwca 2020 r., I NWW 28/20; 10 listopada 2020 r., I NWW 64/20; 30 kwietnia 2021 r., I NWW 91/20).

O kwalifikacji wniosku, jako należącego do właściwości Sądu Najwyższego, przesądza zatem to, jakie zarzuty są podnoszone wobec sędziego lub sądu. W konsekwencji o tym, czy wniosek podlega rozpoznawaniu przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 26 § 2 u.SN decyduje treść wniosku strony lub oświadczenia sędziego, w tym w szczególności jego uzasadnienie. Zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego musi mieć wobec tego uzasadnienie w treści wniosku lub oświadczenia, przy czym nie należy mylić go z zarzutem bezstronności sędziego w rozumieniu art. 41 k.p.k. czy art. 49 k.p.c. (podobnie Sąd Najwyższy w postanowieniach z: 20 października 2020 r., I NWW 83/20; 3 marca 2021 r., I NWW 9/21).

W doktrynie przyjmuje się, że pojęcie bezstronności, o której mowa w art. 41 k.p.k., należy poczytywać jako obiektywną bezstronność sędziego, w tym zarówno subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym opartą na zobiektywizowanych przesłankach i analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, art. 41).

W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka także wskazuje się na aspekt subiektywnej i obiektywnej bezstronności sędziego. Kryterium subiektywne opiera się na ocenie osobistego przekonania sędziego orzekającego w danej sprawie, przy czym osobista bezstronność członka składu sędziowskiego jest dorozumiana, chyba że pojawią się dowody przeciwne. Natomiast kryterium obiektywne nakazuje ustalić, czy sędzia daje wystarczające gwarancje, by wykluczyć jakąkolwiek uprawnioną wątpliwość co do jego bezstronności na podstawie jego zachowania, a nawet pewnych pozorów. W przypadku kryterium obiektywnego musi zostać rozważone, czy istnieją podlegające ustaleniu fakty, które mogą wzbudzić wątpliwości co do bezstronności sędziego. W tej mierze nawet odbiór w oczach opinii publicznej może mieć pewne znaczenie (por. wyroki ETPCz z: 10 października 2000 r., 42095/98, *Daktaras v. Litwa* oraz 10 kwietnia 2003 r., 39731/98, *Sigurdsson v. Islandia*).

Uważna analiza oświadczenia złożonego przez sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie A. K. przekonuje, że powołane w nim okoliczności, mające uzasadnić podstawy wyłączenia tego sędziego od orzekania w postępowaniu apelacyjnym o sygn. II AKa 304/21, jedynie iluzorycznie stwarzają wrażenie, że dotyczą braku niezależności sądu, czy też niezawisłości sędziego. Argumenty przytoczone w oświadczeniu opierają się na założeniu, że przewodniczenie składowi orzekającemu w sprawie II AKa 304/21 przez A. K. może w odczuciu społecznym i stron procesu wywoływać wątpliwości co do jej bezstronności, skoro jako sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie, powołany na ten urząd w postępowaniu nominacyjnym prowadzonym przed Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną stosownie do przepisów u.zmKRS, zasiadając w składzie sądu odwoławczego, byłaby zobligowana w świetle orzecznictwa krajowego i europejskiego ustosunkować się do kwestii, czy sąd pierwszej instancji, w składzie którego również zasiadał sędzia powołany na wniosek „nowej” Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej po 2017 r., był należycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Żądanie sędziego A. K. o wyłączenie od orzekania w sprawie o sygn. II AKa 304/21 opiera się tym samym na założeniu, że biorąc udział w rozpoznaniu przedmiotowej sprawy apelacyjnej i decydując w przedmiocie zarzutu dotyczącego należytej obsady sądu pierwszej instancji w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., pośrednio wypowiadałaby się ona na temat własnego statusu jako sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Przedstawione w oświadczeniu A. K. przesłanki mieszczą się tym samym w pełni w kategorii okoliczności, które należy rozważyć, czy mogą one rzutować na bezstronne osądzenie sprawy, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22). Bez wątpienia nie są to natomiast okoliczności odnoszące się do naruszenia standardów braku niezawisłości sędziego albo braku niezależności sądu, o jakich mowa w art. 26 § 2 u.SN.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, uznając się za niewłaściwy do rozpoznania ww. żądania sędziego A. K. o wyłączenie od rozpoznania sprawy o sygn. II AKa 304/21, przekazał je na podstawie art. 35 § 1 w zw. z art. 42 § 4 k.p.k. i

art. 26 § 2 u.SN do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie – jako właściwemu rzeczowo i miejscowo.

[as]